Work search is devoted by a question to the search of the most effective facilities and methoas technik-taktical preparation of studies of football with the use of the newest computer technologies taking into account the individual features of senior schoolboys of general educational establishments.

Key words: *technik-tactical actions, tactical preparedness, technical preparedness.*

УДК 37.037

Оксана Вацеба,
Олена Боднарчук

Ставлення батьків та вчителів до проблем фізичного виховання першокласників

Львівський державний університет фізичної культури (м. Львів)

Постановка проблеми. Дослідженнями багатьох вітчизняних та сучасних українських вчених установлено, що найчастіше причиною відхилення у фізичному розвитку та стані здоров'я дітей є недостатня рухова активність – гіподинамія [1; 4; 9 та ін.]. Водночас серед учнів початкових класів обсяг рухової активності знижується порівняно з дошкільнятами на 40–50 % [2; 3]. Це пов'язано зі збільшенням часу на навчання, сприйняття навчальної інформації. Тому, щоб задовольнити дитину в рухах, не загубити бажання та біологічну потребу дитини рухатися, необхідна спільна, чітка, цілеспрямована робота школи й сім'ї. Цю роботу важливо починати з першого класу, коли для батьків починається новий етап і вони більше часу проводять із дітьми (виконання домашнього завдання, відвідування спортивних секцій, репетицій та ін.), а також мають бажання й налаштовані працювати на майбутнє дітей.

Наскільки успішно вирішуються питання фізичної підготовленості в ранньому шкільному віці, настільки залежить стан здоров'я, фізичний розвиток, працездатність, успіхи у навчанні та спорті дітей більш старшого шкільного віку [6–8].

В умовах, коли теперішні першокласники є шестирічного, а не семирічного віку та в умовах переходу на 12-ти річне навчання, особливо актуальним постає питання співпраці школи, сім'ї і дітей у фізичному вихованні та веденні здорового способу життя. Адже саме це може бути важливим чинником збереження і зміцнення здоров'я дитини, її всебічного розвитку, покращення працездатності та зниження втомлюваності, підвищення опірності організму до різних захворювань у період навчання.

Усвідомлена батьками інформація стає мотивованим спонуканням до виконання фізичних вправ дітьми, використанням ними природних чинників і формування такого способу життя, який сприятиме досягненню особистих та суспільних цілей. Критерієм ефективності цього процесу повинен бути рівень здоров'я дітей, рівень фізичної працездатності і соціальної дієздатності [5; 8].

Пошук шляхів щодо співпраці школи й сім'ї дасть можливість активізувати залучення дітей до занять фізичною культурою, сформувати інтерес до фізичних вправ, потребу у здоровому способі життя та вдосконалити процес фізичного виховання учнів перших класів.

Мета цього дослідження, яке виконується в рамках вивчення педагогічних умов співпраці сім'ї та школи у фізичному вихованні учнів перших класів, – з'ясувати ставлення батьків до систематичних занять фізичною культурою і спортом дітей, проаналізувати думки вчителів фізичної культури щодо співпраці школи й сім'ї у фізичному вихованні дітей перших класів.

Для вирішення цієї мети, окрім аналізу та узагальнення літературних джерел, нами використовувався соціологічний метод (анкетування, бесіди).

Анкетування було вибірковим, оскільки опитувалася тільки частина генеральної сукупності батьків. Для опитування батьків використовувалося заочне роздавальне анкетування, позаяк батьки заповнювали анкети вдома.

Анкети побудовані стандартним методом із виділенням трьох частин: вступної, основної і демографічної. Питання стосувалися здоров'я та фізичного виховання дітей і сформульовані у вигляді відкритих, закритих, напівзакритих, прямих, непрямих і контрольних запитань.

Дослідження проведено в загальноосвітніх школах № 9 та № 13 міста Львова. Бесіди й анкетування батьків і вчителів фізичної культури здійснено в січні–травні 2007 року.

© Вацеба О., Боднарчук О., 2008

Обговорення результатів. У сучасній літературі розроблено форми й зміст фізичного виховання дітей у домашніх умовах, визначено місце різних фізкультурних заходів у режимі дня дитини, вивчено ефективні прийоми й норми гартування. Усі ці матеріали достатньо широко й популярно висвітлюють і в періодичних виданнях, і в науково-популярній літературі.

Проте проблема фізичного виховання дітей у сім'ї повністю ще не вирішена. Чимало батьків, які правильно усвідомлюють значення сімейного фізичного виховання, практично ним не займаються. Роль батьків у керівництві домашнім фізичним вихованням дітей наразі незначна.

Із метою вивчення питання співпраці сім'ї і школи у фізичному вихованні дітей та ставлення батьків до фізичної культури і спорту було проведено анкетування батьків учнів перших класів, у якому взяли участь 80 осіб. Більшість батьків (58,75 %) були віком від 31 до 40 років, з них заповнили анкети 77,50 % жінки, 22,50 % – чоловіки. Вищу освіту мали 75 %, середню спеціальну – 21,25, середню – 3,75 % опитаних батьків.

На думку батьків, для зміцнення здоров'я та фізичного розвитку дітей найбільше (72,5 %) сприяють: сім'я, школа та органи охорони здоров'я разом взяті; 25 % батьків надають перевагу сім'ї; 1,25 – школі; 1,25 % – органам охорони здоров'я.

На стан здоров'я дитини, з погляду батьків, найефективніше впливають особливості харчування – 90 %, навколишнє середовище – 78,75, рухова активність – 75 %. Незначний вплив мають розумове навантаження у школі та вдома – 33,75 %, житлові умови – 17,5 % та інше – 3,75 % (було надано можливість зазначити 2–3 варіанти відповідей самостійно).

Позитивно до фізичної культури і спорту ставляться 98,75 % батьків, байдуже – 1,25 %, негативно – ніхто не ставиться. Дані анкетування показали, що 97,50 % батьків вважають заняття фізичною культурою корисними для здоров'я дітей, але незначна кількість – тільки 33,75 % – займаються фізичною культурою у вільний час; 57,50 % – іноді займаються і 8,75 % – не займаються взагалі.

Порівняно з батьками, більший відсоток дітей – 57,50 % займаються фізичними вправами та спортом у вільний від навчання час, 38,75 % – іноді займаються і 3,75 % – не займаються зовсім. Причинами того, що діти не займаються фізичними вправами, було зазначено: 33,75 % – немає кому водити дітей на спортивні заняття; 11,25 % – відсутність вільного часу; 8,75 % – відсутність місць для занять; 6,25 % – не дозволяє стан здоров'я та відсутність можливості оплачувати заняття; 3,75 % – відсутність бажання (була надана можливість зазначити 2–3 варіанти відповідей).

Заняття в школі інколи втомлюють дитину – так вважають 61,25 % батьків, не втомлюють – 27,50 %; втомлюють – 11,25 %. У вільний від навчання час діти переважно (67,50 %) граються з дітьми; 60 % – дивляться телевізор; 42,50 % – спілкуються з друзями; 38,75 % – займаються спортом; 33,75 % – допомагають батькам; 31,25 % – читають художню літературу; 27,50 % – граються в комп'ютерні ігри; 10,00 % – займаються танцями, співами, малюванням (була надана можливість зазначити 2–3 варіанти відповідей). На перегляд телевізійних програм у будній день 55,0 % дітей витрачає одну годину і менше; 33,75 % – дві години; 8,75 % – три години; 3,75 % – чотири і більше годин відповідно.

Більшість батьків (73,75 %) вважають, що рівень здоров'я їхньої дитини середній, 22,50 % – високий; 3,75 % – низький.

Значна кількість опитаних мам або тат (51,25 %) вважають особистий приклад частково дієвим засобом залучення дитини до занять фізичною культурою, 42,5 % – дієвим і 6,25 % – зовсім недієвим. Водночас на запитання: "Чи може співпраця сім'ї та школи сприяти поліпшенню стану здоров'я, рівню фізичного розвитку та фізичної підготовленості?" – 73,75 % батьків відповіли позитивно, 25,00 % – сказали, що можливо, і 1,25 % – не погодилися з цим.

Щодо форм співпраці сім'ї та школи, які доцільно застосовувати у фізичному вихованні дітей, 76,25 % батьків віддали перевагу спільним туристичним походам із дітьми; 55,0 % – спільним заняттям фізичними вправами і спортом; 38,75 % – консультаціям лікаря та вчителя фізичної культури; 35,0 % зазначили участь у фізкультурно-спортивних заходах батьків і дітей (була надана можливість зазначити 2–3 варіанти відповідей).

Аналіз даних проведеного анкетування свідчить, що більшість батьків, позитивно ставляться до фізичного виховання та вважають його одним із чинників, який впливає на стан здоров'я дитини і є корисним для її здоров'я. Але внаслідок нестачі часу перекладають свої обов'язки на інших, сподіваючись, що природна потреба рухатися й шкільні заняття задовольняють дітей і зроблять їх здоровими.

Більшість батьків позитивно ставляться до співпраці сім'ї і школи у фізичному вихованні дітей, але деколи не мають необхідного рівня знань з організації фізичного виховання. Тому треба застосовувати різні форми співпраці сім'ї і школи із залученням батьків до цієї роботи.

Отже, вважаємо, що усвідомлене ставлення сім'ї до проблем оздоровлення дітей засобами фізичного виховання залежить від взаємодії сім'ї і школи з цього питання.

Нами також було визначено думку вчителів щодо співпраці сім'ї і школи у фізичному вихованні дітей. Справедливо вважається, що у процесі виховання та розвитку дітей роль вчителя є однією із визначальних. Саме тому нами було зроблено спробу з'ясувати думки шкільних вчителів щодо питання співпраці загальноосвітньої установи та сім'ї у фізичному вихованні дітей.

Зазначимо, що паралельно з опитуванням батьків першокласників проводилося анкетування вчителів фізичної культури з метою вивчення та порівняння ставлення вчителів до співпраці сім'ї і школи у фізичному вихованні дітей.

В анкетуванні взяли участь учителі з різним педагогічним стажем, при цьому 33,33 % склали вчителі, які мають педагогічний стаж більше 30 років, і 25,0 % – вчителі зі стажем педагогічної праці 15–20 років. На думку вчителів фізичного виховання, у сприянні зміцнення здоров'я та рівня фізичного розвитку дітей допомагають разом: сім'я, школа та органи охорони здоров'я (58,33 %), що збігається з думкою батьків.

На запитання, чи задоволені станом здоров'я, рівнем фізичного розвитку та фізичної підготовленості дітей перших класів, 50,0 % учителів дали негативну відповідь, 41,7 % – частково і 8,3 % – задоволені.

75 % учителів вважають особистий приклад батьків найбільш дієвим засобом залучення дитини до занять фізичною культурою та спортом і 25 % – міркують, що це неможливо.

На питання, чи необхідна співпраця сім'ї та школи у фізичному вихованні дітей, 91,7 % учителів дали позитивну відповідь. Але 83,3 % педагогів вважають, що така співпраця може сприяти поліпшенню стану здоров'я, рівня фізичного розвитку та фізичної підготовленості дітей.

На запитання, чи задоволені станом здоров'я, рівнем фізичного розвитку та фізичної підготовленості дітей перших класів, 50,0 % учителів дали негативну відповідь.

Сучасна робота сім'ї і школи може здійснюватися у формі проведення тематичних батьківських зборів, індивідуальних бесід, проведення відкритих уроків, фізкультурно-оздоровчих заходів. Взаємодія сім'ї і школи – це найважливіша умова підвищення мотивації дітей до занять фізичною культурою, підвищення ефективності організації роботи з фізичного виховання.

Більшість учителів вважають серед ефективних форм співпраці сім'ї та школи у фізичному вихованні молодших школярів, зокрема, такі форми:

- індивідуальні консультації батьків з учителем фізичної культури, лікарями, психологами школи;
- тематичні батьківські збори із проблеми збереження і зміцнення здоров'я засобами фізичної культури;
- фізкультурно-оздоровчі заходи, спортивні свята, туристичні походи, спортивні змагання.

Майже всі вчителі фізичної культури підтримують думку Б. В. Сермєєва і його колег [10], котрі вважають, що фізичне виховання в сім'ї передбачає вирішення таких основних завдань:

- збереження і зміцнення здоров'я;
- підвищення фізичної та розумової працездатності;
- загартування організму, підвищення його адаптаційних можливостей, опірності;
- всебічний фізичний розвиток, що є критерієм якості й ефективності системи фізичного виховання дітей загалом;
- розвиток у дітей рухових якостей шляхом систематичного виконання фізичних вправ;
- озброєння дітей теоретичними знаннями з валеології, гігієни, фізичної культури й спорту;
- виховання у дітей стійкого інтересу, потреби до систематичних занять фізичними вправами;
- можливе усунення недоліків та вад фізичного розвитку (порушення постави, плоскостопості тощо).

Наші дослідження збігаються з думкою провідних учених у галузі теорії фізичного виховання, сімейної та шкільної педагогіки. Підтримуємо думку науковців (Е. С. Вільчковський, М. В. Данилевич, О. Д. Дубогай, К. О. Огниста, Б. В. Сермєєв зі співавторами та ін.), що поняття "сім'я і здоров'я" взаємопов'язані, тому що стан здоров'я членів сім'ї впливає на функціонування, організацію, відносини всередині сім'ї, а звідси і на якість її життя.

На думку опитаних учителів, надзвичайно важливу роль у формуванні основ особистої фізичної культури першокласників відіграє сім'я. Виховання, яке пройняте батьківською турботою, йде до

серця дитини, проникає в її душу й свідомість. Зрозуміло, що виховання в сім'ї повинно бути цілеспрямованим, систематичним і постійним. Лише тоді можна говорити про формування особистої фізичної культури. І в цьому батькам може допомогти співпраця з учителями фізичної культури.

Таким чином, успішна робота над фізичним розвитком, удосконаленням фізичних якостей можлива лише за умови взаємодії трьох основних ланок: учитель–учень–батьки. Якщо одна з них випадає або працює не на належному рівні, ефективність подальшого фізичного розвитку молодшого школяра буде значно нижчою.

Зауважимо, що більшість батьків позитивно ставиться до співпраці сім'ї та школи у фізичному вихованні дітей, але вони здебільшого не мають необхідного рівня знань з організації фізичного виховання і навичок покращення здоров'я й рівня фізичної підготовленості дітей.

Більшість учителів фізичної культури вважають вкрай ефективною співпрацю школи та сім'ї у процесі фізичного виховання молодших школярів.

Відзначимо також, що взаємодія сім'ї та школи – найважливіша умова підвищення мотивації дітей до занять фізичною культурою, підвищення ефективності організації роботи з фізичного виховання. Успішна реалізація поставлених завдань зміцнення здоров'я, гармонійного розвитку, підвищення розумової і фізичної працездатності сучасних учнів можлива лише через ініціативність та творчу співпрацю сім'ї і школи.

Подальші наші дослідження будуть скеровані на встановлення стану фізичного розвитку й соматичного здоров'я учнів перших класів загальноосвітніх шкіл м. Львова та на розробку практичних рекомендацій щодо співпраці школи і сім'ї у фізичному вихованні дітей 6–7 років.

Література

1. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб.– Суми: ВТД "Університетська книга", 2004.– 428 с.
2. Гуменна О. Оцінка режиму дня дітей молодшого шкільного віку // Молода спортивна Україна: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту.– Л.: Вид. дім "Панорама", 2002.– Т. 1.– С. 209–212.
3. Завацький В. І. Фізіологічна характеристика розвитку організму школярів.– Луцьк: Надстир'я, 1994.– 146 с.
4. Зубалій М., Леонов О., Василишина Н. Здоров'я дітей – у небезпеці // Фіз. виховання в шк.– 2006.– № 4.– С. 6–8.
5. Круцевич Т. Ю. Методичні рекомендації з комплексного тестування фізичного стану школярів в умовах фізичного виховання загальноосвітньої школи.– К.: Наук. світ, 2006.– 24 с.
6. Міщенко О. Нетрадиційні методики збільшення рухової активності учнів початкової школи // Молода спортивна Україна: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту.– Вип. 6.– Л.: Вид. дім "Панорама", 2002.– Т. 1.– С. 320–323.
7. Москаленко Н. В. Фізичне виховання молодших школярів: Монографія.– Д.: Інновація, 2007.– 252 с.
8. Присяжнюк С. Тестування фізичної підготовленості як ефективний засіб фізичного удосконалення учнів перших класів // Молода спортивна Україна: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту.– Вип. 7.– Л.: Вид. дім "Панорама", 2002.– Т. 2.– С. 57–59.
9. Титаренко А. До проблеми фізичного виховання учнів молодшого шкільного віку в сім'ї // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту.– Вип. 4.– Л.: ЛДІФК, 2005.– С. 116–117.
10. Сермеев Б. В., Атаев А. К., Мерлян А. В. Физическое воспитание в семье.– К.: Здоров'я, 1986.– 296 с.

Анотації

У статті представлено матеріали анкетування батьків та вчителів щодо фізичного виховання першокласників.

***Ключові слова**: фізичне виховання, анкетування, батьки, вчителі, учні перших класів, школа, сім'я.*

В статье представлены материалы анкетирования родителей и учителей о проблеме физического воспитания первоклассников.

***Ключевые слова**: физическое воспитание, анкетирование, родители, учителя, ученики первых классов, школа, семья.*

In the article the materials of the questioning of parents and teachers about the problem of the physical education of the children first classes are represented.

***Key words**: physical education, questioning, parents, teacher, the children of the first classes, school, family.*